

**Konferencja nt. rekreacyjnego zagospodarowania
aglomeracji warszawskiej
Analiza stanu faktycznego
i tendencji rozwojowych do 2000 r.**

Конференция на тему: рекреационного освоения лесов варшавской агломерации — анализы фактического состояния и тенденций развития до 2000 г.

Conference on the recreational management of forests
in the Warsaw agglomeration — analyses of intrinsic status
and developmental trends up to 2000

Konferencja odbyła się w Warszawie w dniach 13 i 14 maja 1980 r., jej organizatorami byli: Oddział Stołeczny SITLiD wspólnie z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawy, Warszawskim Zespołem Leśnym, Pracownią Rekreacyjnego Zagospodarowania Lasu SGGW-AR, przy współpracy Kampinowskiego Parku Narodowego i Komisji Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Środowiska ZG SITLiD.

W obradach konferencji uczestniczyły 83 osoby, reprezentujące 39 instytucji i organizacji, w tym 18 osób z innych miast kraju.

Obradom konferencji przewodniczyli przedstawiciele głównych jej organizatorów: mgr inż. Henryk Przybyła (dyrektor Warszawskiego Zespołu Leśnego), mgr inż. Mieczysław Orzełek (kierownik Zespołu ds. Leśnictwa i Ochrony Przyrody przy Urzędzie Miasta Stołecznego Warszawy), dr inż. Tadeusz Gierliński (przewodniczący Komisji Kształtowania i Ochrony Środowiska przy Zarządzie Stołecznym SITLiD, kierownik Pracowni Rekreacyjnego Zagospodarowania Lasu w Instytucie Użytkowania Lasu i Inżynierii Leśnej SGGW-AR w Warszawie (przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Konferencji).

W objeździe terenowym rolę gospodarzy pełnili dyrektor WZL mgr inż. H. Przybyła oraz wicedyrektor KPN inż. W. Lenartowicz.

Przedmiotem obrad była problematyka przedstawiona w opublikowanych wcześniej i dostarczonych uczestnikom obrad 13 następujących referatach:

Dr inż. T. Gierliński — Próba oceny wykonania podjętych uchwał z zakresu rekreacyjnego zagospodarowania lasu i ochrony środowiska w aglomeracji warszawskiej.

Mgr inż. J. Łukasik — Udostępnienie i rekreacyjne zagospodarowanie lasów Warszawskiego Zespołu Leśnego.

Dr inż. M. Ferchmin — Kampinowski Park Narodowy jako obiekt turystyczny.

Mgr inż. S. Zarębski — Rekreacyjne zagospodarowanie lasów komunalnych miast województwa stołecznego.

Mgr inż. B. Król — Aktualne i spodziewane możliwości zaspokajania rekreacyjnych potrzeb ludności we wszystkich lasach województwa stołecznego.

Dr inż. T. Gierliński — Próba ustalenia potrzeb i możliwości rekreacyjnych w aglomeracji warszawskiej.

Dr inż. J. Szczepańska — Leśny Pas Ochronny — ważne ogniwo w systemie poprawy życia mieszkańców woj. katowickiego.

Mgr inż. J. Smykała — Rola Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w rekreacyjnym zagospodarowaniu lasów.

Mgr inż. B. Król — Opracowanie planistyczne dotyczące rekreacyjnego zagospodarowania Warszawskiego Zespołu Leśnego.

Inż. L. Dzienis — Zagospodarowanie lasów komunalnych miasta stołecznego.

Inż. J. Rutkowska — Niektóre zagadnienia organizacyjno-techniczne w zakresie rekreacyjnego zagospodarowania lasów WZL.

Dr inż. T. Gierliński — Myślistwo jedna z form rekreacji.

Dr inż. S. Kasprzyk — Praktyka i teoria rekreacyjnego zagospodarowania obszarów leśnych (koreferat).

Celem narady były:

— analiza aktualnej sytuacji w zakresie obecnych i spodziewanych potrzeb i możliwości rekreacyjnych na terenie stołecznego województwa;

— ocena realizacji podjętych uchwał w przedmiotowej sprawie na poprzednich konferencjach;

— przedyskutowanie kierunków i sposobów lepszego przystosowania lasów do wzrastających potrzeb rekreacyjnych ludności przy możliwym ograniczeniu ujemnych wpływów rekreacji na lasy;

— wymiana doświadczeń instytucji i osób zajmujących się rekreacyjnym bądź tylko turystycznym zagospodarowaniem i użytkowaniem lasów.

W dyskusji, w której udział wzięło 20 osób, poruszono m. in. następujące ważniejsze zagadnienia:

konieczność doskonalenia informacji o potrzebach i możliwościach rekreacyjnych;

celowość budowy skansenu na terenie Puszczy;

celowość doskonalenia kryteriów przyjmowanych za podstawę określania wieku rębności drzewostanów;

stopień zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego;

problem chłonności i pojemności rekreacyjnej oraz kryteria selekcji drzewostanów nadających się do ich rekreacyjnego użytkowania;

rolę planowania przestrzennego w zakresie rekreacyjnego zagospodarowania lasu;

konieczność umiejętnego godzenia potrzeb i możliwości rekreacyjnych;

konieczność stosowania właściwej terminologii, unikając takich sformułowań jak: „turystyczne” — zamiast rekreacyjne zagospodarowanie lasu, „rekreacyjno-turystyczne”, „rekreacyjno-wypoczynkowe” — zamiast rekreacyjne bądź wypoczynkowe, „ośrodek rekreacji i wypoczynku” — zamiast ośrodek rekreacyjny, bądź ośrodek wypoczynkowy. Postulowano przy tym przyjąć generalną zasadę traktowania takich pojęć jak: turystyczne zagospodarowanie lasu (np. w Kampinoskim Parku

Narodowym, oparte głównie na korzystaniu z wyznaczonych szlaków turystycznych — stąd w tekście sformułowania „rekreacyjne (turystyczne)” zagospodarowanie lasu (jako część składową rekreacyjnego zagospodarowania lasu, „turystykę” zaś — jako jedną z form wypoczynku (jedną z form rekreacji) itp. Wyrażano i inne sądy na ten temat;

celowość wydłużenia tras turystycznych na teren sąsiednich województw;

konieczność lepszego przystosowania lasów do rekreacji ludności, w szczególności lasów komunalnych.

W wyniku przedstawionych referatów i dyskusji sformułowano następujące wnioski:

I. Zagadnienia ogólne

1. Podstawowym warunkiem udostępnienia lasów dla wypoczynku jest zharmonizowanie funkcji produkcyjnych, ochronnych i rekreacyjnych lasów, z wyjątkiem tych przypadków, gdy przeznaczeniem wydzielonych obiektów leśnych są przeważnie funkcje rekreacyjne (lasy komunalne).

Z uwagi na wielofunkcyjny charakter lasów okolic Warszawy należy uznać, że skala i stopień rozwoju przystosowania ich do funkcji rekreacyjnych powinny być regulowane i dostosowywane do granic zdolności zachowania przez las charakteru środowiska leśnego. Przekroczenie tych granic grozi zahamowaniem prawidłowego rozwoju ekologicznego siedlisk leśnych, a tym samym przekreśleniem możliwości pełnienia przez nie funkcji produkcyjnych jak i rekreacyjnych.

2. Przyjmując, że lasy województwa stołecznego, odpowiednio przystosowane do pełnienia funkcji rekreacyjnych (turystycznych)¹, nie są w stanie w pełni zapewnić wypoczynek w granicach prognozowanych potrzeb, należy już obecnie przewidywać konieczność poszerzenia leśnej bazy rekreacyjnej przez włączenie do odpowiedniego zagospodarowania obszarów leśnych sąsiednich województw, w odpowiednich pozycjach powierzchniowych.

3. Biorąc pod uwagę wyraźną odrębność celów i funkcji, jakie spełnia Kampinoski Park Narodowy oraz związany z tym odrębny charakter wykorzystania turystycznego jego obszaru, należy dążyć do jak najszybszego wyznaczenia granic strefy ochronnej i ustalenia zasad działania na jej obszarze.

4. Odciążenie terenów leśnych szczególnych penetrowanych i narażonych na niszczenie substancji leśnej powinno nastąpić przez realizację szeroko pojętego programu rozbudowy ogólnie dostępnych ośrodków wypoczynkowych. Przykładem dla tego rodzaju przedsięwzięć może być organizacja ośrodków wypoczynkowych na obszarze GOP.

5. Realizacja wymienionych celów i zadań jest możliwa jedynie pod warunkiem kompleksowego traktowania problemów rekreacyjnego (tury-

---

¹ Np. na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego może być mowa tylko o turystycznym zagospodarowaniu lasu (korzystanie ze szlaków turystycznych).

stycznego) wykorzystania obszarów leśnych w opracowywanych obecnie i w przyszłości ogólnych planach zagospodarowania przestrzennego, a następnie konsekwentnego ich realizowania i przestrzegania.

II. Zagadnienia techniczno-gospodarcze

6. Podstawowym warunkiem uchronienia siedlisk leśnych przed zniszczeniem jest wyposażenie terenów leśnych w odpowiednią infrastrukturę turystyczno-wypoczynkową, grupującą osoby wypoczywające w określonych rejonach i zapobiegającą, przynajmniej częściowo, niekontrolowanej penetracji lasu. Dotychczasowy dorobek WZL oraz innych współgospodarzy lasów woj. stołecznego należy kontynuować i doskonalić w sensie maksymalnego uwzględnienia przyzwyczajeń i upodobań ludzi korzystających z wypoczynku w lesie.

Należy również wzbogacać zestawy możliwości rekreacyjnych przez wprowadzanie nowych atrakcyjnych urządzeń, jak np. miejsca zabaw dla dzieci, wytyczanie tras rowerowych itp. Należy w większym stopniu wykorzystywać tereny przywodne i przylesne do rozbudowy urządzeń wypoczynkowych.

Równolegle z rozbudową infrastruktury techniczno-gospodarczej należy zadbać o odpowiednie wyposażenie służby leśnej w osady leśne, mieszkania oraz o zabezpieczenie warunków bytowych.

7. W celu rekreacyjnego (turystycznego) uatrakcyjnienia obszarów leśnych w obrębie WZL, KPN i lasów komunalnych należy rozważyć sprawę organizowania nowych form demonstrowania przejawów przyrody i gospodarki leśnej przez zakładanie arboretów, pokazowych obiektów gospodarczo-leśnych, zwierzców itp.

8. Zgodnie z zasadami hodowlanymi obowiązującymi w gospodarstwie leśnym oraz ze wskazaniem planów urządzenia lasów należy zagospodarowywać wszelkiego rodzaju wolne przestrzenie przylesne lub śródleśne (halizny, płazowiny, drzewostany negatywne) oraz nadające się do tego celu przejmowane z PFZ grunty porolne, preferując przeznaczanie ich na wzbogacanie krajobrazu i do celów wypoczynkowych. W większym niż dotychczas stopniu należy wprowadzać na tego typu powierzchniach elementy noszące charakter urozmaiconych zadrzewień. Odpowiednie wnioski i propozycje w tym zakresie powinny być przedstawiane w fazie opracowywania planów urządzeniowych.

III. Zagadnienia organizacyjne

9. Istnieje podstawowa potrzeba kompleksowego traktowania rekreacji (turystyki) na obszarach leśnych woj. stołecznego również pod względem organizacyjnym. Wyłania się potrzeba ustalenia wiodącej jednostki organizacyjno-gospodarczej w tym zakresie. Rolę tę mógłby spełniać Warszawski Zespół Leśny, jako największy dysponent terenów leśnych.

10. Należałoby w większym niż dotychczas stopniu uwzględniać pozycję lasów niepaństwowych w rekreacyjnym bądź tylko turystycznym zagospodarowaniu lasów województwa stołecznego. W niezbędnych przypadkach należy je wykupywać.

11. Istnieje konieczność nowelizacji podstawowych aktów resortowych

(MLiPD, GKT), regulujących wykorzystywanie terenów leśnych do celów rekreacyjnych (turystycznych).

12. Istnieje potrzeba rozbudowy placówek naukowo-dydaktycznych i badawczych działających na rzecz naukowego i praktycznego rozwiązywania problemów rekreacyjnego (turystycznego) zagospodarowania obszarów leśnych, łącznie z kształceniem specjalistów o tym kierunku zawodowym. Niezbędna jest w tym celu współpraca odpowiednich instancji administracji państwowej oraz zainteresowanych jednostek gospodarki leśnej z wyższymi uczelniami i instytutami resortowymi.

13. Należy rozwinąć szerszą działalność informacyjno-propagandową, zmierzającą do zaznajomienia społeczeństwa z wartościami reprezentowanymi przez las i gospodarkę leśną, oraz pełnionymi przez nie funkcjami produkcyjnymi, ochronnymi i społecznymi, za pośrednictwem odpowiedniej literatury informacyjnej, wystaw, filmów, pokazów, ekspozycji muzealnych itp. Należy szczególnie nasilić działalność informacyjno-dydaktyczną wśród młodzieży, m. in. przez rozważenie możliwości upowszechniania sprawdzonych z zagranicy (ZSRR, RFN) wydawnictw leśnych.

14. Istnieje potrzeba rozpoczęcia prac nad systematyką terminologii w zakresie rekreacyjnego (turystycznego) użytkowania obszarów leśnych, przy czym chodzi zarówno o podstawowe dla tego zagadnienia problemy (np. termin „rekreacyjne zagospodarowanie lasu” czy „turystyczne zagospodarowanie lasu”) jak i o terminologię dotyczącą konkretnych urządzeń wchodzących w skład rekreacyjnej infrastruktury w lasach. Ujednoczenie terminologii w tym zakresie na obszarze woj. stołecznego mogłoby być rozciągnięte na teren całego kraju.

Szczegółowe opracowanie z przebiegu obrad wraz z wypowiedziami dyskusantów znajdują się: w Zarządzie Oddziału Stołecznego SITLiD, w Warszawskim Zespole Leśnym, w Urzędzie Miasta Stołecznego Warszawy (w Zespole ds. Leśnictwa i Ochrony Przyrody), w Pracowni Rekreacyjnego Zagospodarowania Lasu SGGW-AR w Warszawie.

Tadeusz Gierliński

**TYLKO PRENUMERATA
GWARANTUJE OTRZYMYWANIE „SYLWANA”**